

Tidningen för dig som hyr
av oss på Haninge Bostäder.

Bobladet

2.23

HANINGE
BOSTÄDERFYLLER

75

HÄR ÄR LJUSET
I HANINGE

VI SLÄNGER FEL – OCH SORTERAR FÖR LITE! SID 12

"TRAINSTATION FINNS TILL FÖR ATT ALLA MÄNNISKOR SKA KUNNA DRÖMMA STÖRRE, LÄRA MER OCH UTVECKLAS SNABBARE MED HJÄLP AV DIGITALA OCH GLOBALA MÖJLIGHETER"

Test av hinderbana för Sphero-robotar

trainstation

INGEN DRÖM ÄR FÖR STOR

Vill du bli en ny Beyoncé eller trendig designer? Plötsligt lyser ett ljus upp det dystra medieflödet om ungdomar i gängkriminalitet. Ljuset heter Trainstation i Jordbro och har visionen om att få människor att växa och kanske till och med ändra sina liv.

TEXT & BILD DONALD BOSTRÖM

Den som frågar sig vad vi kan göra för att förbättra förutsättningarna för våra ungdomar kan besöka Trainstation, som drivs av Haninge Kommun, på Moränvägen 11 i Jordbro Centrum.

- Trainstation är en plats där man lär sig att tro på sig själv och förstå att man kan. Här skapar och drömmar vi, säger Mattias Grundström, som leder uppbyggnaden av Trainstation i Jordbro. Vi är en plats för fysiska möten för digitalt skapande.

- Det här är inte en förvaringsplats för ungdomar där man hänger, här får de lära sig saker de inte får lära sig i skolan och för att undvika digitalt utanförskap.

PÅ TRAINSTATION hittar du kärleksfulla digitala handledare som hjälper och vägleder dig i en varm och tillgänglig miljö. Här får du tillgång till material och pro-

gramvaror av samma kvalitet som inom industrin. Det du gör här i Jordbro kan i samma stund bli globalt och tillgängligt i Johannesburg, New York eller i Kazakstan.

MATTIAS BERÄTTAR om den unga killen som kom dit med

en trasig mobiltelefon och fick låna en iPad. Han designade och tryckte omedelbart en T-shirt som han stolt bar hem. Det dröjde inte länge innan hans mamma kom tillbaka med sonens T-shirt i handen och sa oroligt att det här är inget min son råd med.

Personal och ungdomar pratar om kommande aktivitet.

TRAINSTATION HANINGE

MATTIAS FÖRKLARADE att sonen själv hade designat och tillverkat tröjan och att därmed var det hans egen. Nu kommer den stolta mamman ofta på besök och betalar sonens fortsatta produktion.

ELLER TJEJEN SOM ville stå på scen i en konsert med Beyoncé. Det löstes med att vi filmade henne mot green screen och kopierade in henne i en Beyoncé konsert, och vips står hon där på scen med Beyoncé. Vi hittar alltid vägar för en dröm, säger Mattias.

– Vill man utveckla sina förmågor kommer man hit säger Mattias, vi tycker om att ungdomar och gymnasieelever som arbetar med UF-företagande kommer hit och utvecklar sina prototyper.

DET SOM SER UT som en enkel förortsfasad utifrån visar sig gömma en imponerande utrustning i nivå med det proffsen använder. I det ena rum-

met efter det andra radas det upp sig en inspelningsstudio för musik, studio för foto- och filminspelning med green screen, datorer för programmering, redigering och design, 3D- och tröjprinters och en bilskolesimulator bara för att nämna några av de saker där förmågor kan utvecklas.

DU KAN STARTA en egen youtube- eller twitch-kanal, göra egen musik, designa kläder digitalt, lära dig programmera, bygga egna spel, hem-sidor, appar eller kanske robotar.

DU BÖRJAR HÄR och bygger vidare, du kan, men du måste gå vägen själv. Du kommer hit och blir sedd, därefter blir du själv lärare, avslutar Mattias. *

Ett unikt recept för svårare utmaningar

Trainstation är en mötesplats för digitalt utforskande för dig som är 10-19 år där du kan testa något nytt inom den digitala världen. Trainstation startade i större skala 2018 i Vällövalla och i Jordbro 2022.

Målet är att bygga människors självkänsla, mod och inre driv, men även att utveckla digitala färdigheter och förmågan att ständigt lära sig nytt. Nu några år senare ser vi resultat. Under 2019-2022 kunde följande positiva trend mätas i Örebro. Trainstation var en av flera bidragande orsaker till utvecklingen.

EN POSITIV TREND

- Rån: Minus 94 procent
- Ötrygghetsskapande samlingar utomhus: Minus 86 procent
- Bråk: Minus 71 procent
- Ötrygghetsskapande samling i köpcenter, offentliga garage och dylikt: Minus 78 procent
- Ötrygghetsskapande samling i gemensamma utrymmen: Minus 53 procent
- Skadegörelse: Minus 40 procent

KONTAKT

www.trainstation.se/haninge
08-606 48 75 eller trainstation@haninge.se

Personalen testar ljudstudion.

Övningskörningssimulatorens i full fart för ungdomar och föräldrar. Nederst: 3D-skrivaren är populär.

IFK HANINGE LÄGGER GRUNDEN TILL ETT BÄTTRE SAMHÄLLE

IFK Haninge är en av kommunens största idrottsföreningar med sina 1500 utövare. Klubben erbjuder fotboll och innebandy utifrån individens vilja och ambitionsnivå och finns i hela kommunen. Klubben deltar också i viktiga sociala projekt tillsammans med Haninge kommun.

UNGDOMSVERKSAMHETEN består av fotbollsakademi, boll & lek, fotbollsskola, basverksamhet i barn- och ungdomsfotboll för pojkar och flickor och innebandy för pojkar och flickor. Aktiviteterna startar från 2 års ålder med boll & lek, till 100 år med gåfotboll.

– **VI BEDRIVER OCKSÅ** parasport med vårt IFK Haninge United där personer, från cirka 12 år, med funktionsvariationer lär fotboll tillsammans, säger klubbchefen Joakim Andersson.

– Vårt bidrag till kommunen i SROI (Social Return On Investment) är gigantiskt och föreningen bidrar med stor

samhällsnytta.

– Vår verksamhet bygger till största del på det ideella engagemang som våra 300 ledare lägger ner varje säsong. Tillsammans lägger vi grunden för ett livslångt idrottande och ett bättre samhälle, säger klubbchef Joakim Andersson.

IFK HANINGE hittar du runtom i hela kommunen, i Jordbro, Brandbergen, Handen, Vega och Vendelsö. Klubbens hemmaplan för fotbollen är Torvalla IP och för innebandyn Lyckeby Sporthall.

EXEMPEL PÅ ANDRA AKTIVITETER:

- Drive in fotboll i Tungalsta, Jordbro och Vendelsö på lördagar mellan 20:00-23:00.
- Lovaktiviteter tillsammans med Haninge kommun på loven.
- Camper och cuper i kommunen
- Skolsamarbeten

– Vi arbetar hårt varje dag för att vår förening ska vara en plats för alla, från minsta knatte till pensionär, avslutar Joakim.

BLIR DU SUGEN PÅ att vara med och spela med IFK Haninge? Kontakta klubben på: www.ifkhaningeungdom.se eller kansliet@ifkhaninge.se

hej!

Vi bygger för framtiden

Vi närmar oss återigen slutet på ett år med ett tufft läge i vår omvärld som har påverkat oss alla ända in på lägenhetsnivå hos oss i Haninge. Bekymmersamma förutsättningar på finansmarknaden och ökade kostnader för el, värme, vatten och sophantering, som varit direkt kännbart för Haninge Bostäder.

Det är under sådana omständigheter som det är tryggt att vi har den stabila organisation som Haninge Bostäder är med våra engagerade och flexibla medarbetare som kan hantera ändrade förutsättningar på ett framgångsrikt sätt. Gemensamt har vi genomfört nödvändiga anpassningar för att säkerställa att vi varje dag kan göra bra och rätt saker för våra hyresgäster, och tack vare en stabil ekonomi fortsätter vi att genomföra alla prioriterade satsningar trots omvärldens utmaningar.

VÅRT MÅL ÄR ATT BYGGA och utveckla för framtiden. Till sommaren 2024 kommer vårt senaste nyproduktionsprojekt med 67 nya lägenheter stå klart i Västerhaninge. Kvittot att vi är på rätt väg i våra ansträngningar är att våra hyresgäster och medarbetare fortsatt ger bolaget ett gott betyg i vår kund- och medarbetarundersökning, något jag tar till mig och är glad och stolt över.

VI FORTSÄTTER ARBETET med att förbättra vårt miljö- och hållbarhetsarbete. Aktuellt just nu är att vi successivt byter ut våra servicefordon från dieselmotorer till elbilar. Till årsskiftet har vi bytt ut hälften av fordonsflottan. Men, samtidigt ökas ständigt mängden avfall, samtidigt som vi tyvärr slänger fel och sorterar för lite. I Sverige kan cirka 60 procent av hushållsavfallet återvinnas istället för att brännas upp. Om vi lär oss sortera våra hushållssopor på rätt sätt sparar vi miljön, skapar ny energi och material till nya produkter. Låt oss hjälpas åt och sortera rätt för vår gemensamma framtid.

NU NÄR VI ÄR INNE i årets mörkaste årstid så vill jag avsluta med några fina ljusglimtar från året som gått. Förutom Trainstations insatser för ungdomar som presenteras i det här numret, vill jag lyfta fram våra fantastiska sommararbetande ungdomar som med sitt arbete att förbättra våra bostadsområden bidragit till att våra stadsdelar är en bättre plats att bo på, med en ökad känsla av trygghet och trivsel. De har gjort skillnad. Vi vill alla ha dem tillbaka och ser fram mot deras insatser nästa år.

MED DE ORDEN önskar vi alla på Haninge Bostäder er alla, en God, trygg och mysig Jul och Nytt År, med stämmingsfulla ljus där ni tänker på brandrisken och testar era brandvarnare. Själv lyser jag upp min tillvaro med alltmer säker LED-belysning. Med önskan om fina helger. *

ANDERS GILLBERG
VD HANINGE BOSTÄDER

Bobladet

ANSVARIG UTGIVARE
Anders Gillberg

PRODUKTION
Donald Boström Media AB

OMSLAGSBILD
Personal på Trainstation i Haninge

TRYCK
Ljungbergs Tryckeri,
Klippan 2023

Bobladet är Haninge Bostäders tidning för de egna hyresgästerna. Tidningen trycks på miljövänligt papper i en upplaga av 2 500 ex.

Haninge Bostäder AB
Box 115,
136 22 Haninge
Tel 08-606 89 00,
haningebostader.se

noterat

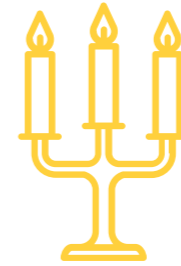

BARLEB ESSA, 39 ÅR
Områdesvärd

Fira säkert, släck ljusen!

För att lysa upp i vintermörkret tänder vi gärna vackra levande ljus. Men kom ihåg att släcka ljusen innan du lämnar rummet.

UNDER DECEMBER månad orsakas upp till 40 procent av alla bostadsbränder av levande ljus. Ofta handlar det om tända ljus som glöms bort, kom därför ihåg att släcka alla levande ljus när du lämnar ett rum utan uppsikt. Lämna inte heller barn eller husdjur ensamma med levande ljus.

VÄLJ EN LJUSSTAKE av brand-säkert material, undvik att dekorera med mossa och annat brandfarligt material. Tänk på att din säkerhet är viktigare än gamla traditioner.

DET FINNS IDAG många fina och säkra LED-lampor att dekorera julen med. Om du använder elektrisk ljusstake är det viktigt att använda rätt lampor, alla lampor ska lysa med samma styrka.

Se över att sladdar och kontakter är hela när du tar fram dina elektriska ljusstakar och andra elektriska ljusdekorationer. *

Lilla Boskolan på fyra språk

Det här fixar du själv! Du kanske vet det redan. Men det finns vissa saker som du som hyresgäst själv måste ordna i och kring din lägenhet. I Boskolan hittar du sådant som är bra att veta och som du behöver kunna.

EN DEL ÄR kanske självklart för dig och annat kanske du behöver en påminnelse kring. Skanna QR koden så hittar du 9 snabba lektioner i korta filmer som visar hur du sköter saker där du bor.

Filmerna är textade på svenska, engelska, arabiska och somaliska. Byt språk genom att klicka på kugg-hjulet, pratbubblan eller de 3 prickarna i Youtube!

Det här bara några exempel på Fixa själv-filmerna som finns på YouTube!

SE FILMERNAS OM:

- Bra luft och värme
- Brandsäkra dig
- Enkla eljobb
- Kökets vitvaror
- Rensa vattenlås
- Sortera matrester
- Stopp i diskhon
- Städa golvbrunnen
- Vanligt tvättvett

JUL-LEDIGT!

Kundtjänst har stängt 25-29 december. Felanmälan är öppen men med begränsade resurser. *

VILL DU HYRA UT ETT RUM? DÅ SKA DU TÄNKA PÅ DET HÄR:

Om man har mer plats än vad man behöver i sin lägenhet kan det vara en bra idé att hyra ut en del av bostaden till en inneboende. Men tänk på att din hyresgäst som hyr i andra hand kan gå till hyresnämnden och få tillbaka sina pengar om de betalar för mycket.

Utöver de extra pengarna det genererar, kan det dessutom vara trevligt rent socialt om allt går bra, om man hittar rätt hyresgäst vilket kan var den största utmaningen. Men först reder vi ut vad som skiljer uthyrning till inneboende och andrahandsuthyrning åt.

INNEBOENDE

Den största skillnaden mellan dessa två uthyrningar att ni då båda bor i lägenheten. I din relation till den inneboende blir du i praktiken hyresvärden och de blir din hyresgäst.

ANDRAHANDSUTHYRNING

Vid en andrahandsuthyrning uppläter du din lägenhet till någon annan utan att själv bo där. Det vi vill säga att den som bor i din lägenhet använder den självständigt utan dig.

VIKTIGT ATT VETA:

För en andrahandsuthyrning behöver man alltid hyresvärdens godkännande, däremot behöver man inte ett godkännande för uthyrning till en inneboende.

Tänk på att det är viktigt att skriva ett inneboendekontrakt. Muntliga avtal gäller också, men vad du och din inneboende kommit överens om blir svårare att styrka utan ett skrivet kontrakt.

Det finns en regel som är tydlig för både ett inneboende- och hyreskontrakt, det handlar om skälig och rimlig hyra. Enligt lag får man inte hyra ut sin hyresrätt, eller delar av den, för mer än

vad du betalar själv. Du kan däremot lägga till ett mindre tillägg om det är möblerat.

HEMFÖRSÄKRING FÖR INNEBOENDE

I de flesta fall täcks inte en inneboende av samma försäkring som du har. Du kan alltid dubbelkolla med ditt försäkringsbolag om hemförsäkringen gäller för hyresgästen eller inte. Ibland kan man utöka försäkringen så att den gäller för hyresgästen också.

Kom ihåg att öppen kommunikation, tydliga avtal och att följa lagen är avgörande för att både du och hyresgästen ska ha en bra upplevelse. Lycka till! *

TIPS

- Skriv en lista i samband med kontraktet som du vill att din inneboende ska respektera. Till exempel att det endast får tillagas vegetarisk mat i hemmet eller att det inte är tillåtet att äta i vardagsrummet.
- Be alltid om referenser från tidigare hyresvärdar. Försäkra dig om att personen verkligen skött sig i sina tidigare boenden.
- Se till att det är en skälig hyra när du hyr ut ett rum, annars finns det risk att du blir återbetalningsskyldig.
- Var noga med att det tydligt framkommer vad som hyrs ut, dess storlek, vad hyran ligger på, vad som ingår och vilken hyresperiod det gäller.
- Dubbelkolla med ditt försäkringsbolag – gäller försäkringen för hyresgästen eller inte?
- Kommunicera!

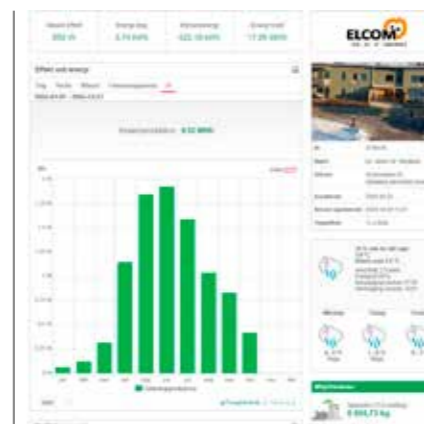

SÅ SPAR DU EL UNDER VINTERN

Med vintermörkret kommer kylan och tyvärr dyrare elräkningar. Men bara lugn, det finns några enkla saker vi alla kan göra för att vårda värmen och spara några kronor.

JOHAN SÖDERKVIST som är drifttekniker på Haninge Bostäder ger här några tips till oss alla.

- 1 MÖBLERA RÄTT**
Ställ inte soffor och annat framför elementen. Om den luft som elementen värmer upp kan cirkulera fritt blir det varmare i lägenheten och du spar el.
- 2 ÖPPNA VENTILERNA**
Låt tilluftsventiler vara öppna så att det kommer in frisk luft som kan värmas upp och värma lägenheten.
- 3 STÄNG INTE DÖRRARNA**
Stäng inte dörrarna mellan rummen i lägenheten. Låt den uppvärmda luften cirkulera i lägenheten och hålla rummen varma.
- 4 HÅLL TERMOSTATEN FRI.**
Ett vanligt misstag är att exempelvis låta gardiner hänga för termostaterna. Då bildas ett mikroklimat i gardinen som termostaten anpassar sig efter och allt blir fel.

Men har inte Haninge Bostäder solpaneler som producerar el?

– Det stämmer. Idag finns anläggningar med solpaneler på fyra av Haninge Bostäders adresser. De är placerade på fastigheternas tak på Skansvägen 28 och 30 och Södra Jordbrovägen, 23-25 och 27-29. Snart kommer även solpaneler installeras på nybyggda Parkvillan i Västerhaninge och vid kommande renovering vid fastigheterna på Tungelstavägen.

Vad är fördelen för Haninge Bostäder att ha solpaneler, och vad används energin till som produceras av solpanelerna.

– Fördelen är det som vi alla vet, det är väldigt miljövänligt, det är bokstavligen ren el som inte producerar koldioxid överhuvudtaget. Bara Södra Jordbrovägens anläggningar har sedan juli i år, 2023, producerat 15,88 Mwh (Megawatt-timmar), som säljs oavkortat till Vattenfall och rakt ut i vårt elnät. *

SNART KLART MED ALLA LADDBOXAR

HANINGE BOSTÄDERS strategi är att ge hyresgästerna möjlighet att göra miljövänliga val. Då är laddboxar en viktig del i arbetet för att minska negativ miljöpåverkan.

Att bilar påverkar miljön vet vi. Och att det går att minska bilens påverkan på klimatet genom att fler väljer att köra elbil. Klimatet och skenande bränslepri-serna får också allt fler att välja elbil. Men för att kunna ladda en elbil säkert och snabbt är en laddbox ett måste.

HANINGE BOSTÄDER har under sommaren och hösten installerat 75 nya laddplatser i kommunen.

HÄR FINNS LADDBOXARNA

Adress	Antal laddplatser
Örnens väg	5
Folkparken	4
Nynäsvägen	6
Källvägen	2
Dalarövägen	10
Vendelsövägen	4
Kulfångsgatan	4
Vega	6
Moränvägen 90	8
Moränvägen 3 A	4
Södra Jordbrovägen	8
Tungelstavägen	8
Rosgården	6

Planen är att laddplatserna ska var uthyrningsbara från mitten av december 2023 och kommer att hyras ut på samma sätt som övriga bilplatser till våra hyresgäster.

Gå in på vår hemsida www.haninge-bostader.se och anmäl dig. En laddplats kostar från 765 kr beroende på typ av bilplats i 2023 års hyresnivå. *

TRYGGHET. Bedrägerierna mot äldre ökar. Bedragare ringer dig eller knackar på din dörr. De försöker att manipulera dig. Men det finns tre enkla knep som räddar dig från skurken.

TEXT & BILD DONALD BOSTRÖM

FÖRSÖK INTE LURA MIG

Identifiera dig aldrig med Bank-ID på uppmaning från någon som ringer, säger Christian Hollman, som föreläser i ämnet, och är en av de 400 polisvolontärer som hjälper polisen förebygga olika typer av brott. Uppge aldrig ditt Bank-ID vad de än säger!

IDAG ÄR BEDRÄGERIER av det här slaget en mycket lönsam affärsidé och större än knarkhandeln i Sverige.

De svenska hushållen har i år lurats på inte mindre än 5,8 miljarder kronor.

De äldre är särskilt utsatta.

– Skurkarna fabricerar händelser för att dupera sina offer med många varianter av uppfinningsrika historier, säger Christian Hollman.

– Deras idé är att göra dig rädd över att något har hänt med ditt konto, men när de presenterar en lösning slappnar du av och blir glad och ger dem ditt Bank ID.

– Därefter töms ditt konto på en sekund. Det kan till och med vara en robotröst som ringer och ber dig göra några knappval.

EVA SANDBERG BERÄTTAR hur hon blev uppringd av en person som sa sig arbeta på ett försäkringsbolag. Personen menade att det var märkligt att hon köpt en mobiltelefon för 25 000 kronor.

– Jag blev helt ställd, och sa att jag inte köpt någon telefon för den summan.

– Då är ditt företagskonto hackat och kommer tömmas inom kort, sa mannen, om vi inte hinner stoppa det. Med hjärtat i halsgropen lyssnade jag på hans lugna röst är han sa när hans att det hela skulle ordna sig, han skulle bara koppla

mig till sin kollega på banken för att säkra kontot. En annan röst svarade strax därefter och presenterade sig med namn och sa att han var från Nordeas säkerhetsavdelning. Mannen påstod att han såg att någon hackat mitt konto och erbjöd sig att föra över mina pengar från det hackade kontot till ett säkert konto.

– Jag satt som tur var vid datorn och kunde se att inget hänt med mitt konto.

– Det var då jag förstod vad som höll på att hända. Jag bad honom ringa upp om en kvart när jag hunnit kontrollera hans namn med Nordea. Den bedragaren ringde aldrig tillbaka.

UTAN ATT VETA OM det handlade Eva exemplariskt enligt skolboken.

– Kom ihåg att bank, försäkringsbolag eller liknande ringer aldrig upp dig på det viset. *

SÅ HÄR SKYDDAR DU DIG:

1 SKYDDA KODEN TILL DINA KORT. Ge aldrig koden till någon, inte till någon som ringer, inte till hemtjänsten, inte till någon som ringer på dörren med legitimation. Legitimationer är lätta att förfalska.

2 KÖP DIG TID Gör som Ewa. Säg att det inte passar nu, be att de kommer eller ringer tillbaka om en kvart. Under tiden ringer du till det företag som de påstår sig komma ifrån.

3 MOBILT BANK ID Du blir uppringd och ombedd att identifiera dig med ditt bank ID. Lägg på luren direkt.

Följer du dessa tre råd har du stora förutsättningar att skydda dina pengar.

Anmäl ditt intresse redan nu!
Tel: 08 606 89 00. Följ projektet på vår hemsida www.haningeostader.se

INFLYTTNING TILL VÅREN I PARKVILLANS MODERNA LÄGENHETER

Adress Bokstigen 13A och 13B
Inflyttning Maj 2024
Antal lägenheter 67
Laddplatser för elbilar

Antal lägenheter	Antal rum + kök	Lägenhetsyta kvm	Hyra/mån
8	1	26	ca 6000 kr
27	2	35	ca 8000 kr
29	2	55	ca 10000 kr
3	3	69	ca 12000 kr

TRYGGHET I OMRÅDET

Haninge Bostäder fortsätter arbetet med att skapa tryggare miljöer med att förbättra belysningen som lyser upp i mörkret.

GRÖNA GÅRDAR

Moränvägens gröna gårdar börjar ta form med sin mångfald av vackra växter.

GÖRRÄTT
-MÅ BRA!

Vi måste alla göra det vi kan för miljön, att sortera våra sopor rätt är en bra början säger Ingegerd Stark i Jordbro.

SLÄNG MINDRE OCH ÅTERVINN MER

DITT SKRÄP ÄR EN VIKTIG RESURS

I Sverige försöker vi sortera och återvinna vårt hushållsavfall. Samtidigt fortsätter sopberget växa alarmerande. Att återvinna avfall är bra, men det är ännu bättre om vi kan minska vårt avfall.

TEXT & BILD DONALD BOSTRÖM

- **OM VI LÄR OSS SORTERA** våra hushålls-sopor på rätt sätt sparar vi miljön och vi skapar även ny energi och material till nya produkter. En utveckling som är nödvändig för ett hållbart samhälle, säger **Anna-Sara Fagerholm**, från Lunds Universitet, som forskar i hur återvinningsmiljöer kan förbättras.

- Vi ökar ständigt mängden avfall, samtidigt som vi tyvärr slänger fel och sorterar för lite. I Sverige kan cirka 60 procent av hushållsavfallet återvinnas istället för att brännas upp. Vi behöver se på skräp som viktiga resurser, återvinn mer och släng mindre, säger Anna-Sara Fagerholm.

- Vi kan alla hjälpa till att ta hand om återvinningsmiljön där vi bor. Både för ökad trivsel och funktion behöver vi hålla ordning och sortera rätt och miljörummen behöver vara inkluderande för alla. Vi måste tillsammans skydda människor och miljö från farligt avfall, sammanfattar Anna-Sara Fagerholm.

HANINGE BOSTÄDER har sedan länge prioriterat frågan om att hantera hyresgästernas hushållsavfall. Idag finns miljörum med kärl för all typer av avfall i alla områden. Men det är en bit kvar innan det fungerar som det ska. Just nu arbetar Haninge Bostäder på en plan för att bli bättre på det som inte fungerar så bra.

Man mår ju bra av att göra rätt säger en av hyresgästerna som besöker miljörummet. Dessutom är det lika lätt att göra rätt som fel. Det gör att Haninge Bostäder tror att sorteringen av avfall kommer bli utmärkt i framtiden.

- **DET ÄR ETT ANTAL** olika faktorer som har betydelse för skräphanteringen menar **Stefan Engborg** ansvarig för miljörummen på Haninge bostäder. Dels handlar det om sociala normer, men också funktionsfaktorer som höjd på kärnen, otillgänglighet, att det kan kännas otryggt i miljörummen, och skyltar som är svåra att förstå för att bara nämna några saker.

MEN NÄR BOBLADETS testpatrull ringer på hos **Ingegerd Stark** i Jordbro får vi se ett verkligt föredöme. Ingegärd som har bott i lägenheten i tio år visar in oss i köket där fem sorteringskärl står prydligt uppställda. Ett kärl i tur och ordning för plast, metall, glas, matavfall och kompost.

- Jag menar att det är oerhört viktigt att göra det var och en kan göra i det läge vi befinner oss i på jorden idag. Men tyvärr ser jag också att det slarvas när vissa bara slänger in skräpet i miljörummet utan att sortera. Eller bara ställer påsar på marken utomhus. Väldigt tråkigt att se.

DITT SKRÄP ÄR EN VIKTIG RESURS

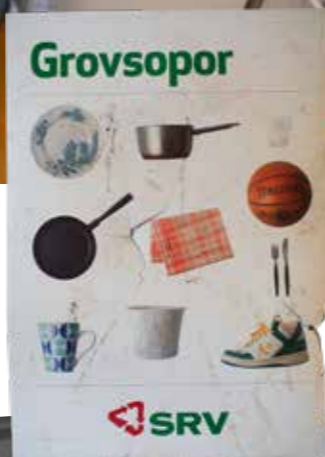
Jag älskar naturen och vill jobba för en sund miljö, säger Haddy Jatta i Vega, och visar upp en rad olika kärl där hon föredömligt sorterar sina hushållssopor. Jag vill leva så naturligt som möjligt, säger Haddy.

NÄR BOBLADETS TESTPATRULL därefter slumpmässigt ringer på hos **Haddy Jatta** i Vega tror vi knappt våra ögon. Även Haddy visar ett stort engagemang för att leva hållbart och är mycket noggrann med sortering hemma med minst lika många kärl uppradade i köket som Ingegerd i Jordbro har.

– Jag älskar naturen och jobbar för en sund miljö, jag har nästan en hang up på att sortera rätt säger Haddy och skrattar. Jag vill leva så naturligt som möjligt.

ATT BÅDA DE HYRESGÄSTER som vi slumpmässigt besöker är exemplariska i sitt sopsortering bådard gott och gör att vi tror att den stora majoriteten vill, kan och gör rätt.

För er som är osäkra på hur ni ska sortera och bidra till ett mer hållbart samhälle kommer här viktiga tips från forskaren Anna-Sara Fagerholm. *

HÄR ÄR FORSKARENS LISTA PÅ VAD JUST DU KAN GÖRA:

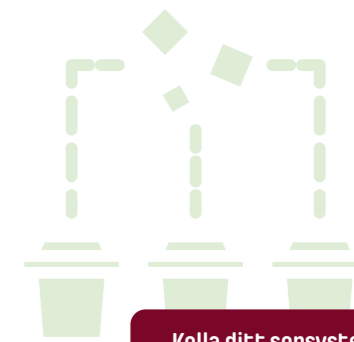

Om du följer forskarens tips minskar du ditt avfall, din klimatpåverkan och dina kostnader.

Sätt upp ett mål

- 1.** Först och främst, ställ dig frågan varför ska du sortera, är det för miljön, för att det känns bra, för den där belöningen du kan få när du återvinner dina förpackningar (om du laddar ned pantappen)? Sätt upp ett eget mål.
- 2.** För det andra, se över ditt sopsystem hemma: hur gör du gör idag – och hur kan det förbättras? En del lägger allt i samma påse och sorterar i miljörummet, andra har olika påsar i sin lägenhet som de sorterar i hemma och går med till miljörummet.
- 3.** Handla refill och minska mängden förpackningar.
- 4.** Säg nej till pappersreklam och minska mängden papper.
- 5.** Platta till kartongförpackningar och minska överfyllda containrar.
- 6.** Planera din matlagning och minska matsvinnet. Att köpa mat och sedan slänga den är lika ohållbart som det låter.
- 7.** Skippa engångsprodukter och minska ditt vardagsavfall. Ersätt dina värmeljus, kaffefilter och plastfolie med smartare (och i längden) billigare alternativ.
- 8.** Skräp föder skräp. Lämna inget skräp på golvet. Vi människor tenderar att göra som andra gör. Så, hjälp varandra att hålla rent i miljörummet så blir det dels en trevligare miljö, dels enklare att sortera rätt.

Lämna inget skräp på golvet

Kolla ditt sopsystem

Minska matsvinnet

Minska mängden papper

Handla refill

TILL ALLA BARN:

Många barn lever i hem där vuxna inte alltid är snälla. Det kan vara en vuxen som slår eller hotar barn eller en annan vuxen. Det kan vara en vuxen som dricker alkohol så att de inte kan ta hand om sina barn på rätt sätt. Det kan också vara så att en vuxen är sjuk och därför inte kan ta hand om sina barn. Eller att barnen måste ta hand sig själva eller sina syskon.

Om du känner dig rädd hemma eller orolig för dig själv eller någon annan, gör då så här:

- 1** Prata med en vuxen du litar på! Det kan vara en lärare, kuratorn på skolan, en kompis förälder eller någon du känner. Berätta hur du har det!
- 2** Ring till BRIS på telefonnummer 116 111.
- 3** Ring till socialtjänsten och berätta hur du har det. Socialtjänsten i Haninge Kommun, mottagning för barn och unga 08-606 79 96.

Kom ihåg att du alltid får berätta om dåliga hemligheter för någon vuxen du litar på! Även om någon sagt att du inte får berätta! Dåliga hemligheter känns dåliga i kroppen, som i magen eller bröstet och kan göra dig ledsen eller orolig.

Du har alltid rätt att bestämma över din egen kropp!

- Ingen vuxen får slå eller hota dig.
- Ingen vuxen får ta på dina privata delar.
- Ingen vuxen eller barn får be om eller tvinga dig att skicka bilder eller film på privata delar.
- Ingen vuxen får dricka alkohol så att de inte kan ta hand om dig eller dina syskon.

En förening som verkar för att alla ska få leva i hem fria från rädsla och våld.